

ISOÄIDIN KYLVÖOPAS

Kylvän, koulun ja kylmäkäsitellen

Siemen tarvitsee itääkseen kosteutta, ilmaa ja lämpöä. Jotkut siemenet tarvitsevat myös valoa.

Miksi kosteutta? Koska ulompi siemenkuori pehmenee kosteudesta. Syntyvät juuret ja ituversot voivat tunkeutua pehmenneen kuoren läpi maahan ja ilman. Jos kylvetty siemen kuivuu liikaa, juuri- ja ituverso kuolevat. Jos kylvöstä taas kastellaan liikaa, kehittyvä juuri ja verso eivät saa ilmaa ja kuolevat.

Miksi lämpöä? Lämmöntarve riippuu kasvista. Viileiden alueiden kasvit eivät tarvitse kovin korkeaa lämpötilaa itääkseen. Liian kylmässä lämpöä vaativa siemen ei kuitenkaan idä.

Miksi ilmaa? Ilma ja sen sisältämä happi ovat välttämättömiä siemenessä tapahtuville biologisille ja kemiallisille reaktioille. Liiksi kastellussa maassa ei ole riittävästi ilmaa.

Valo. Jotkut siemenet itävät vain valossa, toiset taas itävät vain pimeässä.

Kylvösyvyys. Jos siemen kylvetään liian syväälle, sen verso ei ehdi maan pintaan ennen siemenen sisältämien ravintoainesten loppumista. Nyrkkisääntö on, että siemen kylvetään sen läpimitan verran mullan alle. Tarkista kuitenkin, vaatiiko siemen valoa itääkseen (esim. Kamomillasaunio).

Tärkeä tieto on, että kylvö useimmiten onnistuu, vaikka siemen ei saisikaan ihanneoloja. Jotkut kasvit ovat kuitenkin vaativia ja niiden itämisvaatimuksia on noudatettava tarkkaan.

Kylvö avomaalle

Suurin osa yksivuotisista kasveista ja nopeasti itävät monivuotiset perennat voidaan kylvää suoraan kasvupaikalle. Kylvön voi aloittaa keväällä, kun maan on sulanut, hieman lämmennyt ja kuivahtanut. Jos maata ei ole syksyllä sadonkorjuun jälkeen katettu, rikkakasveja saattaa olla runsaasti. Ne poistetaan, samoin monivuotisten rikkakasvien juuret ja maa tasoitetaan. Vaot tehdään sopivin välein. Isot siemenet kylvetään yksitellen ja pienet karistaen. Pienten siementen kylvö on helppoa, jos ne sekoitetaan hienoon hiekkaan. Taimelle tulleita kasveja harvennetaan niiden tarvitseman tilan mukaisesti.

Esikasvatus

Jotkut yksivuotiset ja useimmat monivuotiset kasvit on hyvä esikasvattaa. Ikkunalauta, kasvihuone tai kasvilava sopivat esikasvatuspaikaksi. Kun yksivuotiset kukat esikasvatetaan, ne kukkivat aikaisemmin ja monet niistä pitempään. Yksivuotiset kasvit esikasvatetaan kasvin mukaan maaliskuu-, huhti- tai toukokuussa. Monivuotiset kasvit voidaan kylvää maaliskuu-heinäkuun aikana purkkeihin ja laatikoihin. Ne kukkivat tavallisesti vasta kylvöä seuraavana vuonna.

Kylvömulta on tärkeä

Kylvömulta ei saa olla liian raskasta eikä sen tarvitse olla ravinteikasta. Kylvömulta voi olla esim. sekoitus, jossa on puolet hiekkaa ja puolet mustaa multaa. Jos käyttää omaa kompostimultaa, sen on oltava loppuun asti palanutta. Mitä vahvempaa oma kompostimulta on, sitä enemmän siihen tulee lisätä hiekkaa. Jos ei käytettävissä multaa ja hiekkaa, pelkkä kylvömulta käy hyvin taimikasvatukseen, vaikka se saattaa helposti kuivahtaa. Yrttien esikasvatuksessa kylvömulta saa olla niukkaravinteista. Yksi ohje kuuluu: 7 osaa savipitoista maata, 3 osaa lannoittamatonta turvetta, 2 osaa hiekkaa ja jonkin verran maatonutusta kompostia. Kaktusmulta on hyvää, koska se on hyvin läpäisevää, hiekkapitoista ja ravinneköyhää. Pelkkä kasvuturve ei ole yrteille hyvä kasvualusta.

Siemenet kylvetään hyvin kasteltuun multaan tai turpeeseen, jonka pinta on tasoitettu. Siemenet peitetään niiden koon mukaisesti. Kylvön voi tehdä riveihin tai hajakylvönä. Kylvöksen päälle on hyvä laittaa rei'itetty muovi. Astia ei saa olla suorassa auringonvalossa. Kylvöstä kastellaan vain tarvittaessa ja silloinkin varovasti, jotta siemenet eivät

joudu liian syvälle. Kun siemenet ovat itäneet, astia tuodaan heti valoon. Pikkutaimet eivät kuitenkaan pidä suorasta paahteesta.

Idätysaika

Yksivuotiset kasvit itävät yleensä nopeammin, monivuotiset hitaasti. Jotkut yksivuotisina viljeltävä kasvit, kuten persilja ja porkkana, itävät hitaasti. Tällaisia siemeniä samoin kuin paksukuorisia isoja siemeniä voi liottaa haaleassa vedessä muutamasta tunnista puoleen vuorokautta, jonka jälkeen niiden annetaan nopeasti kuivahtaa sanomalehden välissä.

Liian aikaisin ei kannata ryhtyä esikasvatukseen, sillä taimista voi kasvaa vähäisessä valossa pitkiä ja honteloita, ja kasvatusta voi epäonnistua. Malti on paikallaan. Seuraa siemenpakkauksen ohjeita, mihin aikaan on minkäkin kasvin kylvöaika. Suomen ilmastossa saattaa vielä kesäkuussakin olla halloja, se on koettu. Arkojen kasvien, kuten kurkkujen ja kurpitsojen, esikasvatuksella ei ole kiirettä. Suoraan kylvettävien arkojen kasvien, esim. papujen, kylvöllä ei ole myöskään kiirettä. Odota kunnes maa on kunnolla lämmennyt ja yöhalloista ei enää ole pelkoa.

Kun kasvi joutuu kurkottamaan valoa kohti ja samanaikaisesti on liian lämmintä, kasvusta tulee pitkä ja hontelo. Kasvilampuista voi olla hyötyä taimikasvatuksessa alkuvuodesta. Niitä ei ole kuitenkaan hyvä käyttää, jos ei ole riittävän viileää. On edullista, jos taimikasvatustilan lämpötilaa voidaan alentaa yön ajaksi. Lämmitetty, mutta viileä veranta, talvipuutarha tai lämmitetty kasvihuone ovat sopivia tiloja taimikasvatuksen loppuvaiheessa. Esim. tomaatista kehittyy lyhyt ja tanakka näin kasvatettuna. Myös kaalintaimet pitävät viileästä.

Kylvöastiat

Sopivia kylvöastioita ovat jogurtti- ja viilipurkit, pitkittäin tai poikittain katkaistut maitopurkit, styrox-kennot, einerasiat sekä kananmunakotelot. Elintarvikeliikkeistä saatavat muoviset laatikot ovat hyviä, jos esikasvatettavaa on paljon. Jos ikkunalaudalla on niukasti tilaa, käteviä ovat alan liikkeistä saatavat turveruukut. Niitä voi leikata tarpeen mukaan ja kasvin voi istuttaa maatuovassa ruukussaan myöhemmin kasvimaalle. Ne ovat edullisia, jos niitä hankkii isomman erän kerrallaan. Jotkut kasvit eivät pidä siirtelystä ja ne voi alusta asti istuttaa omaan ruukkuunsa. Tällaisia ovat esim. kurkut ja kurpitsat.

Koulinta

Kun taimi on kasvattanut sirkkalehdet ja alkaa kehittää varsinaisia lehtiä, esikasvustilaatikossa tulee vähitellen ahdasta. Ravinteitakin saattaa puuttua. Silloin on aika istuttaa taimet uuteen kasvualustaan. Kaikki kasvit eivät kuitenkaan tarvitse uudelleenistutusta. Niille voi antaa alkuperäiseen astiaan lisäravinteita.

Koulintamullaksi tarvitaan tuhdimpaa multaa. Se, joka omistaa kompostin, käyttää omaa kompostimultaa. Sen on oltava täysin kypsää ja se voi olla vahvakookin. Koulintamullaksi käy myös tavallinen musta multa, johon on hyvä lisätä vähän hiekkaa. Taimet koulitaan varovasti puikko tai teelusikka apuna niin, että juuret eivät vahingoitu. Tomaattia voi koulia useaan kertaan aina vain syvemmälle. Ennen ulosistutusta taimia karaistaan. Hyvällä säällä taimilaatikat viedään muutamaksi tunniksi suojaiselle, aurinkoiselle seinustalle, jotta taimet tottuvat ulkoilmaan.

Kylmäkäsitely

Useat monivuotiset kasvit tarvitsevat itääkseen ns. kylmäkäsitelyä. Tästä on yleensä merkintä siemenpakkauksessa. Kylmässä ja kosteassa siementen itämisenestoaine häviää. Syksyllä suoraan maahan kylvettynä tällaiset siemenet saavat luonnollisen kylmäkäsitelyä talven aikana. Ne voidaan myös kylmäkäsitellä keinotekoisesti kevättalvella. Pienet siemenet kylvetään tavalliseen tapaan matalaan kylvöastiaan kosteaan, hiekkaiseen multaan. Astia pidetään huoneenlämmössä kosteudesta huolehtien pari viikkoa ja sen jälkeen 4-6 viikkoa -4 - +4 asteessa esim. jääkaapin kylmimmässä osassa. Kylmäkäsitelyä jälkeen siemenet itävät hyvin huoneenlämpöä hieman viileämmässä paikassa. Isot siemenet voi sekoittaa kosteaan hiekkään pieneen rasiaan. Ne kylmäkäsitellään kuten edellä ja kylvetään kylmäkäsitelyä jälkeen taimikasvatusruukkuihin.

Teksti: Tuovi Miettinen